

UNIVERSITETET
I OSLO

ARKIV

0619-22

Tuva Barnholt og Bjørn Bjerke
Bregnevegen 38
1664 Rolvsøy

UNIVERSITETETS KULTURHISTORISKE MUSEER

*Oldsaksamlingen. Vikingskipshuset. Myntkabinettet.
Etinografisk museum
Frederiks gate 2
0164 Oslo*

KOPI

Deres ref:
Vår ref: 99/4551 - 4
Saksbehandler: Jes Martens

*Besøksadresse
St. Olavs gate 29*

Telefon: 22 85 19 26
Telefaks: 22 85 19 38

E-mail: jes.martens@ukm.uio.no

Dato: 15. oktober 1999

**DISPENSASJON FRA LOV OM KULTURMINNER AV 9. JUNI 1978, §8,1. LEDD FOR
AUTOMATISK FREDETE KULTURMINNER (TO KULLGROPER).
BEBYGGELSE AV HYTTETOMT INNENFOR REGULERINGSPLAN FOR
NYSTØLSAMEIGET, GNR 22/254, ÅL KOMMUNE, BUSKERUD**

Vi viser til vårt brev av 21. september, samt tidligere korrespondanse i saken.

Etter avtale med Tuva Barnholt og Bjørn Bjerke ble det foretatt en arkeologisk utgravning av to kullgroper på hyttetomta 22/254 i Ål kommune. Utgravningen ble utført den 23.09.99. Gropene ble gravd med maskin, skaffet tilveie av utbygger. Med gravmaskinen ble det gravet en sjakt gjennom begge kullgropene. Maskinen ble deretter sendt hjem da det ble ansett kostnadmessig urimelig at den skulle vente på stedet for gjenfylling mens flere timers dokumentasjon og gravning pågikk.

Det vises til utgravningsrapporten for detaljer fra utgravningen. Anleggets form tyder på at det er fra vikingtid eller middelalder (ca 800-1500 e.Kr.). Regningen for dateringer oversendes så snart dateringsmaterialet returneres fra Laboratoriet for radiologisk datering ved NTNU i Trondheim.

Som avtalt ble kullgropene ferdiggravd, mens resten av jernutvinningsanlegget ble avgrenset med røde og hvite plastbånd, slik at dette kan graves ut til neste år. Avgrensningen ligger godt utenfor byggegrensen, slik at byggearbeidene kan igangsettes før resten av anlegget er undersøkt (se vedlagte tegning av anlegget med inntegnet avgrensning). Det må ikke utføres byggearbeider innenfor sperringene.

Området utenfor de oppsatte sperringene er frigitt for utbygging i samsvar med reguleringsplanen. Dersom det under arbeidets gang skulle fremkomme ytterligere automatisk fredete kulturminner som ikke tidligere er kjent, ber vi om at arbeidet stanses og at Oldsaksamlingen blir varslet, jfr. kulturminnelovens §4 og §6.

Jes Martens
forsker

Vøstein Bergstøl
Førstekonsulent

Vedlegg: Rapport med tegninger

Kopi: Riksantikvaren
Buskerud fylkeskommune

UNIVERSITETETS
OLDSAKSAMLING

Frederiks gate 3
0164 Oslo

KOPI

Gårds/bruksnavn Opheim/	
G.nr./b.nr. 22/74	
Kommune Ål	Fylke Buskerud
Sogn	Prestegjeld
Eier/ bruker, adr. Bjørn Bjerke Bregneveien 38 1664 Rolvsøy	
Gjelder: Arkeologisk undersøkelse av kullgroper og avgrensning av jernfremstillingsanlegg	
Flyfoto	Kartref. ØK BQ 063-5-1
Innber./ rapport/ reg. ved: Jostein Bergstøl	Dato 29.09.99

Vedlegg 1 / Tilhører
Sak: 99/4551-4

KOPI

RAPPORT FRA ARKEOLOGISK UNDERSØKELSE AV KULLGROPER PÅ NYSTØLSAMEIET 22/74, TORPO, ÅL KOMMUNE, BUSKERUD

Aksesjonsnummer 99/131

Bakgrunn:

Bakgrunnen for undersøkelsen er at det skal bygges hytte på tomte 22/74. I den forbindelse ble det oppdaget to kullgropene. Den ene av dem, grop A, kom i direkte konflikt med hyttebyggingen. Arbeidet ble stoppet i påvente av arkeologisk undersøkelse. Det viste seg at det også ligger en slagghaug innenfor tomtegrensa. Min oppgave var derfor å grave ut kullgropene og avgrense resten av jernfremstillingsanlegget, slik at hyttebyggingen kan komme i gang. Slagghaugen med tilhørende ovn(er) og eventuell tuft skal undersøkes i utgravningssesongen 2000.

Landskap:

Anlegget ligger på sørøstsiden av en liten høyde på et lite platå i terrenget. Det er anlagt en ny vei like sør for lokaliteten. Undergrunnen består av sand og stein. Området er bevokst med bjørk, med enkelte innslag av bartrær. Det er ingen utsikt fra lokaliteten. Uten skog i området vil det være mulig å se utover mot sørvest. Anlegget ligger ca 930 moh.

Undersøkelsens forløp:

Utgravningen ble foretatt den 23.09.99 av undertegnede. Kullgropene ble tegnet i plan før gravning. Siden anlegget var så pass lite og samlet ble det valgt å tegne planet inn på en felles tegning i målestokk 1:100.

Tiltakshaver stilte med en gravemaskin (minigraver). Det ble lagt en sjakt fra midten av gropene og ut gjennom "vollen" i nord. Profilene ble rensert og dokumentert med foto og tegning i målestokk 1:20.

Deretter ble resten av anlegget registrert og tegnet inn på plantegningen. Avslutningsvis ble det satt opp rødt/hvitt merkebånd i plast for å avgrense de delene av anlegget som må ligge igjen for undersøkelse til neste år.

Resultater av undersøkelsen:

Det har bare vært en fase i begge gropene. Dette kan ses både i bunnen av gropene og i vollene. Kullagene var 5-10 cm tykke med relativt små trekullbiter. Den gamle markoverflaten var synlig under vollen i begge gropene som et hvitt utvaskningslag.

Gropene har vært rektangulære, men var rast igjen. Veggene i sørenden av grop B besto av stein. Disse hadde rast inn i gropa i det sørøstre hjørnet.

Det ble tatt med prøver av trekullet fra begge gropene for C^{14} datering. Gropene har relativt skarpe hjørner, noe som gjør en datering til middelalder mest sannsynlig.

Slagghaugen måler ca 7X10 meter, men det er vanskelig å finne avgrensningen nøyaktig, så den kan være større enn dette. Det ble ikke gravet i slagghaugen. I veiskjæringen, 5-6 meter sør for slagghaugen ligger det masse slagg i dagen. Dette ligger klart utenfor slagghaugen og viser at slagget er spredt over et relativt stort område. Siden denne delen av anlegget skal graves ut til neste år ble det ikke samlet opp prøver av slagg.

Det var ikke mulig å se rester etter ovnen på overflaten.

Like inntil slagghaugen, på vestsiden, er det en flate på om lag 5X9 meter. Det er mulig at det er rester etter ei tuft/blesterhytte, men dette kan bare avklares ved en undersøkelse. Verken slagghaugen eller den lille flaten vil bli berørt av selve hytta, og vil kunne ligge urørt til neste år uten at det hindrer byggearbeidene.

Oslo, 29.09.99

Jostein Bergstøl

Vedlegg:

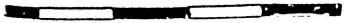
Tegninger (2 stk) i plan og profil

Fotoliste

Fotoliste

Bilde nr:	Tatt mot:	Motiv:
1	N	Kullgrop (kg) A
2	S	kg A
3	S	kg B
4	Ø	kg B
5	NV	kg B
6	NV	kg B
7	Ø	kg B
8	NØ	kg B profil
9	NØ	kg B profil
10	NØ	kg B profil
11	NØ	kg B profil
12	NØ	kg A profil
13	NØ	kg A profil
14	NØ	kg A profil
15	Ø	kg A profil
16	NNØ	kg A profil
17		Avgrensning av slagghaug og "arbeidsflate" med merkebånd
18		Avgrensning av slagghaug og "arbeidsflate" med merkebånd
19		Avgrensning av slagghaug og "arbeidsflate" med merkebånd
20		Avgrensning av slagghaug og "arbeidsflate" med merkebånd

5 meter

SJAKT

PROFIL

JOLL

KULLGROT B

S
STAU

SPERRET MED
MERKEBAND - RØD/HVIT PLAST

VEI SEJÆRING

JOSTEN BERGSTOL

23.09.99

NYSTOLSAMEIGET + OPHEIM

22/74 TORPO

ÅL KOMMUNE BUSKGRUD

PROFIL

KULLGRØPA

SJÆET

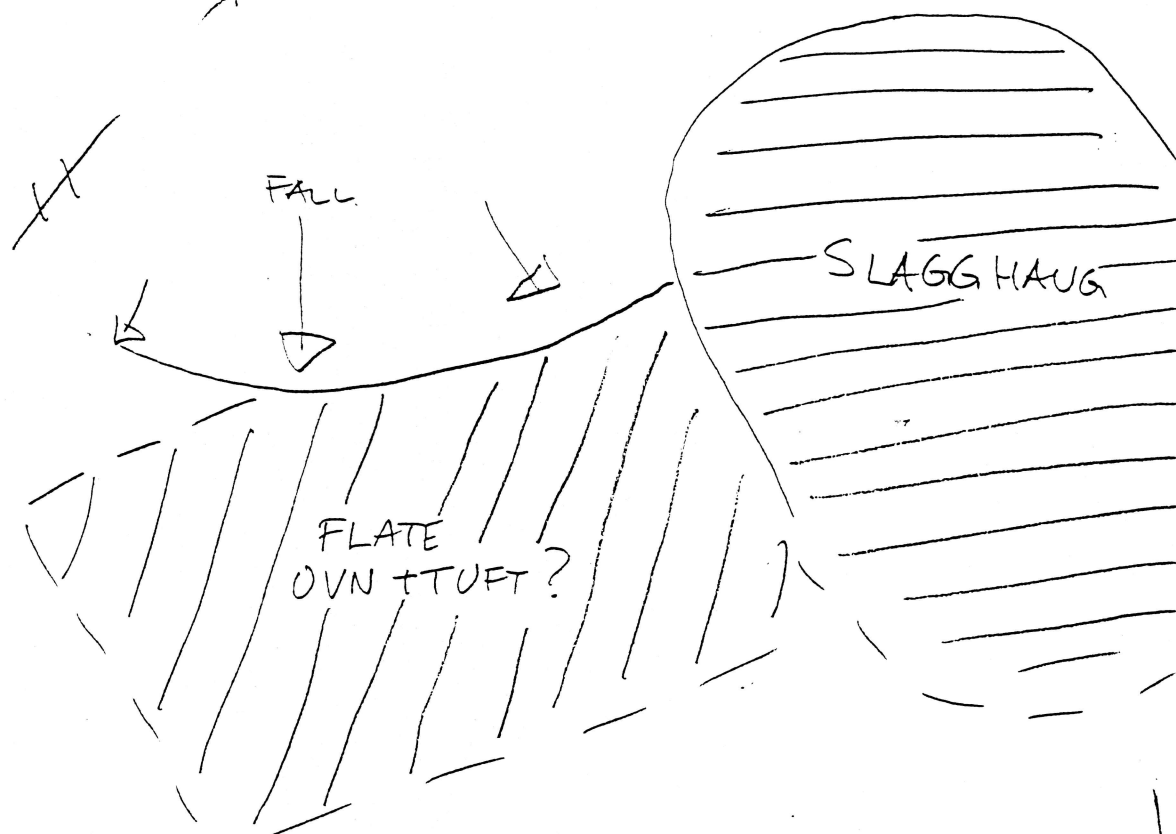
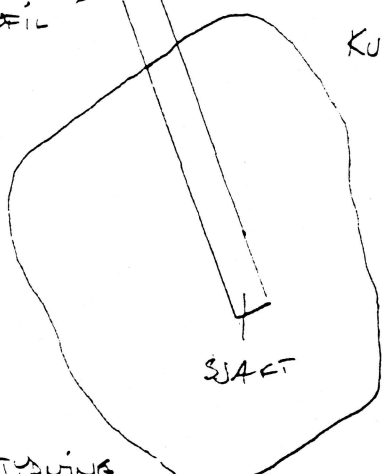
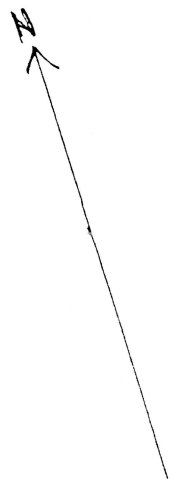
SVAK ANTYDNING
TIL VOLL

FALL

SLAGGHAUG

FLATE
OVN TTUFT?

DIGGE
STUBBE

OPHEIM 22/74

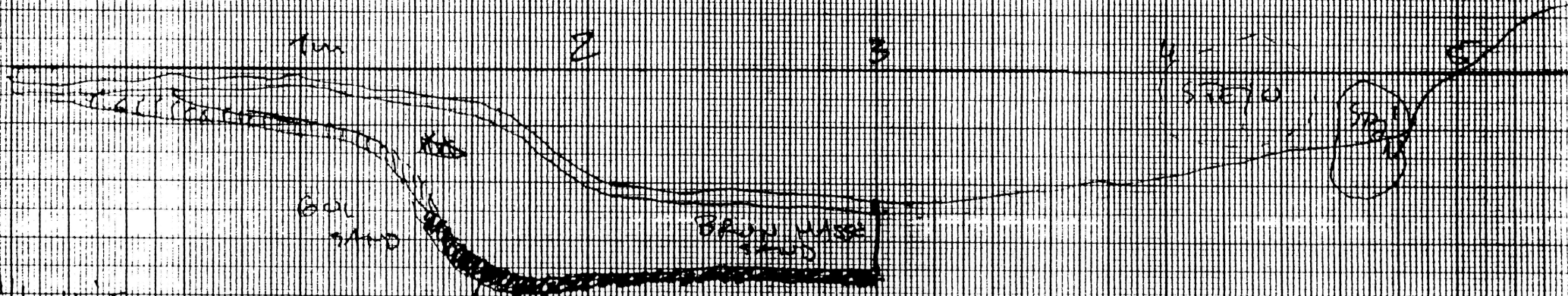
ÅL KOMM.

1:20

BUSKERUD

JØBERGSTOL 23/a-79

FULLGRØP B

U = HULL
UTVASKING

X = KULL

KP 1

FULLGRØP A

